

lampolgári nevelés), az élethivatásra való neveléssel és a nevelés eszközeivel. Mindaz, amit ezekről elmond, ha nem is új megállapítások, de így csoportba kötve mégis mindig szükségesek és időszerűek. Különösen megszívlelendők a nevelés egyéni feladatairól szóló gondolatai, amelyek alig találnak megvalósításra az iskolai nevelésben. Nagy hasznára van ez a könyv minden nevelőnek, mert amit százfelé szétszórva tudna csak megtalálni, mindazt itt egységben, egy vezető gondolat köré csoportosítva kap meg egy igazi nevelő-egyéniesség szakavatott összeállításában. A könyv nagyon sok vonatkozásban túlnó a népiskola keretein s nagy haszonnal forgathatják más iskolafajok nevelői is.

Vicsay Lajos.

Papp István: Az irodalom életformái. Bevezetés a magyar irodalomismeretbe. A debreceni református kollégium tanárképző intézetének dolgozatai, szerkeszti dr. Péter Zoltán. Különnyomat a 28. számból. Debrecen, 1943. N. 89, 66 l., táblázatos áttekintéssel.

Az irodalomelméleti kérdésekkel való foglalkozás egyre szélesebb körben kelt érdeklődést, aminek egyik oka az, hogy egyre többeket hajt a vágy megismerni, megérteni azt a szerepet, amelyet az irodalmi működés a nemzeti közösség életében betölt. Ez a mű is azzal a céllal készült, hogy segítséget nyújtson az irodalmi élettevékenység szálainak kibogozásában, a magyar irodalom lényegének tisztázásában. Az író és műve nem a közízlés teremtménye, hanem népe magatartásának szabályozója, életfeladatainak kijelölője, igazi *nevelője*. Papp István is előbb az irodalom lényegvizsgálatának útját jelöli meg, hogy azon át bevezesse olvasóit a magyar irodalmi gondolkodásba. Bár tanulmánya — mint maga is megállapítja — vázlatos, útát világít a kérdés megoldásához, megjelöli az irányokat, amelyek feltárára várnak e szempontból. Szerző tiltakozik az ellen, hogy az irodalomtanítás egyedüli célja az írónak bizonyos eszmeáramlatokba való besorolása legyen. (Pl. Zrínyi írói egyéniségében és alkotásaiban mi és mennyi a barokk, Csokonai költészete mit köszönhet a rokokónak, Petőfi írói magatartásában mely szálak és vonások származnak a biedermeierből stb.) Tagadhatatlan, ez nem vezet az író lényeges tulajdonságainak feltáráshoz, bár a korabeli közízlés ismerete bizonyos mértékben mégis hozzásegít azok felismeréséhez. Megkönnyíti szerzőnk mélyenjáró gondolatmenetének követését a műve végén lévő táblázatos áttekintésekkel, amelyekben az irodalom fogalmáról, kibontakozásáról, tényezőiről, fajairól, segédtudományairól, főrétegvonalairól ad szemléletes képet. Bizonyos, hogy alapvető munkássága sok új gondolatot ébreszt az olvasóban s új meglátásokhoz vezet.

Vicsay Lajos.

Váradi József: Iskolaszervezetten. Tanító- és tanítónőképzőintézetek számára. Negyedik, átdolgozott kiadás. Budapest, Szent István-Társulat kiadása. 1942. 116 lap. Ára: 2.20 P.

A szerző közismert és igen elterjedt könyvének immár a negyedik kiadása van forgalomban. A könyv harmadik kiadása 1937-ben jelent meg. A harmadik kiadás átdolgozását különösen az tette indokolttá, hogy az isko-

lázási kötelezettségekről és nyolcosztályú népiskoláról szóló 1940: XX. t.-c., illetve annak végrehajtása tárgyában kiadott 26.000/1941. V. K. M. sz. rendelet és az ahhoz mellékelte „Népiskolai Utasítás” éppen az elemi népoktatás szervezetében olyan változásokat hoztak létre, melyek a magyar tanítóképzés és elemi népoktatás céljait elsősorban szolgáló *Iskolaszervezetlannak* lényeges átdolgozását kívánták.

Az értékes mű két főfejezetre tagolódik. Az első fejezetben a magyar közoktatásügy szervezetét, a másodikban pedig a magyar népiskola új szervezetét tárgyalja a szerző.

A középfokú iskolák tanárait és a közoktatásügy szervezete iránt érdeklődő művelt közönséget az első fejezet érdeklí közvetlenebbül. Ebben a fejezetben a szerző 10 csoportban mutatja be a magyar közoktatásügy és közművelődés mai képét. A csoportok a következők: 1. Általánosan nevelő iskolák (alsó- és középfokú iskolák). 2. Szakiskolák (alsó- és középfokú szakoktatás, valamint a felsőfokú oktatás egész rendszere.). 3. Tudományok, kutatóintézetek. 4. Külföldi magyar intézetek. 5. Kisdnednevelő intézetek. 6. Gyógyítva nevelő intézetek. 7. Gyermek- és ifjúságvédelmi intézmények. 8. Ifjúsági egyesületek, leventeképzés. 9. Népművelés. 10. Közoktatásügyi hatóságok (helyi és középfokú hatóságok; főhatóságok; a közoktatásügyi igazgatás irodalma.)

Ezek a fejezetek valóban hűen mutatják be a magyar közoktatásügy szétágazó intézményeit és a tanügyi igazgatás szerveit, úgy, hogy az olvasó a szervesen összeállított anyagokból az egyes intézmények mai állapotáról, valamint azok történeti kifejlődéséről teljesen hű képet nyerhet. Különösen a III.—X. fejezetek azok, melyek még a művelt közönség körében is érdeklődést kelthetnek, mert közoktatásügyünknek ezen intézményei sokszor még a pedagógusok körében sem teljesen ismertek.

A könyv második fejezete a magyar népiskola új szervezetét, továbbá az iskolai kötelezettségekre, valamint a tanítói kar jogaira és kötelességeire vonatkozó fontos tudnivalókat ismerteti.

A szerző művének e negyedik kiadásával is igen értékes munkát végzett. Könyvét az adatok kiválogatásában és összeállításában az alapos gondosság, rendszeresség és precizitás jellemzi. A magyar közművelődési rendszer áttekintését a könyvhöz csatolt rajzon és táblázatos kimutatáson is bemutatja. Nagy értéke a könyvnek, hogy az alsófokú oktatásügytől kezdve fel egészen az egyetemekig közoktatásügyünknek és a magyar művelődési intézményeknek teljes rendszerét ismerteti, s így a könyv beszerzése valamenyny iskolára nézve szükségességet és értéket jelent.

Kratofil Dezső.